

τέσσαρα· και ἡμίσειαν, κατοικεῖται ἀπὸ ἑξακοσίας ἐλληνηκάς οἰκογενεῖας, ἐκδοτοὺς εἰς τὴν γεωργίαν και εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ποιμνίων των. Ὅπως τὸ Ζάρκω εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς διόδου τῶν ὁδοιπόρων και τῶν κερθανίων, οὕτω και ἐδῶ κατοικοῦσι πάμπολλαι οἰκογένειαι βλάχων, αἵτινες πωλοῦσιν ἐφεστρίδας, και ἐβραίων οἵτινες μεγάλως κερδίζουσιν ἐμπορευόμενοι ἀκατέργαστον μέταξαν. Ὁ φόβος τοῦ λοιμοῦ μὲ ἐμπόδιεν τοῦ νὰ ἐπισκερθῶ τὴν ἀγοράν, ὡς και τοῦ νὰ ἀγοράσω ἀρχαῖα νομίσματα, και ἠὲ χαριστήρη νὰ περιγράψω ἀπὸ ὁδηγίας ἄλλων τὰς θέσεις τῶν πρωτεύοντων χωρίων (1) τῆς περιφέρειας τῆς ἐνταῦθα και οἱ βλαχοποιμένες τὸ ἐαρ συνέρχονται και ἀγέληδον οὕτως εἰπὴν συμπορεύονται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὅπως πωλήσωσιν ἐκεῖ τὰ ποίμνια, ἄτινα διειθρίψαν εἰς τὰς νομὰς και τὰ ὄρη τῆς Θεσσαλίας.

Ἀνεχωρήσαμεν ἐκ τοῦ Ζάρκου, ἐροδιασθέντες μὲ τρόφιμα, και ἐπορευόμεθα βορειανατολικῶς τοῦ ἀνδέρου τοῦ Πηγνεῖοῦ· ὠδεύσαμεν δὲ οὕτω, εἰς διάστημα 65 χιλιάδων βημάτων ὅπως φθάσωμεν εἰς τὸ χωρίον Κουτσόχερον, τὸ κείμενον ἐπὶ ὑψώματος διασώζοντος ἐρείπια ἀκροπόλεως.

Ἡ ὁδὸς ἡ ἀγρυστα ἀπὸ Ἐλασσῶνα εἰς Μακεδονίαν, διέρχεται διὰ μέτου τοῦ Κουτσόχωριου. Ἡ δὲ πεδιάς τῆς Θεσσαλίας σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποταμοῦ, σειρὰν λόρων οἵτινες περιζώνουσι τὸν Ἀπίδανον, τὸν ποταμὸν δηλαδὴ τῶν Φαρσάλων, και τοὺς ῥύακας τοῦ φορολογοῦντος τὴν ῥοήν του. Καὶ ἄνωθεν τῆς συμβολῆς του ἐνθα διέβημεν ἐπὶ σχεδίας τὸν Σαλαβριάν, ἕως οὐκὼ μίλια ἀπὸ τῆς Λαρίσσης, ἐμπροσθεν τοῦ χωρίου Ἀλῆρ Ἀγά, κρεμῶ τὴν ὁδοιπορικὴν μου βίβλον, ὅπως κάμω γνωστὰ τὰ ἀνατολικά μέρη τῆς Θεσσαλίας, ἄτινα θὰ συμπληρώσωσι τὰς περιγραφάς μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VX.

Λάρισσα. — Θεὰ τοῦ ὄροπεδίου τῆς. — Θεὰ τοῦ Τουρνάβου. — Ῥοὴ τοῦ Τιταρησίου, ἡ Σαρρατάπορο. — Ἀρχαῖαι πόλεις κείμεναι εἰς τὴν πεδιάδα τῆς. — Λαίμωδες τῶν Τεμπῶν. — Πῶς ὁδοιποροῦν τὰ σμήνη τῶν μελισσῶν. — Θεῖσι τῶν Γόννων και τῶν Κραννῶν. — Ἐκβολὴ τοῦ Πηγνεῖοῦ. — Ὅδὸς ἀπὸ Λάρισσαν εἰς Θεσσαλονίκην.

Ἡ Λάρισσα κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τευτανίου(2), ἡ μᾶλλον

(1) Τὰ χωρία ταῦτα εἶναι Τσαπούρνια, Σιντίτιο και Κούρσοβορ, πλησίον τοῦ στεροῦ τοῦ λήγοντος εἰς τὸ ὄρος Μηλαῶς.

(2) Οἱ ἀρχαῖοι γεωγράφοι ἠρέθων ἔνδεκα πόλεις ὑπὸ τὸ ὄνομα τούτου, ἡ δὲ πόλις τοῦ Πηγαῖοῦ ὑπῆρξεν ἡ δευτερονοῦσα τῆς Θεσσαλίας, καθόσον και ὁ ἀρχιεπισκοπὸς τῆς λαμβάνει τὸν τίτλον τῆς ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.

ὑπὸ τοῦ Λαρίσσου, υἱοῦ τοῦ Πελαγοῦ, ὑπῆρξε ἡ τετρα πόλις ἡ ἀνήρασα ἐπὶ τῆς Θεσσαλίας. Ἐκδοτοὺς διὰ τὴν καταγωγὴν τῆς, περίφημος ἔπειτα διὰ τὸν θεσμόν τῆς, ἀναμιχθεῖσα εἰς τοὺς πολέμους τῆς Πηλιδος, κλίνασα τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸ σιγήτρον τοῦ δῆμον τῶν Ῥωμαίων (1), κατακτηθεῖσα κατὰ τὸ 1205 ἐκ τῶν Γάλλων, ἐρημωθεῖσα ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἡ Λάρισσα διεφύλαξε τὸ ὄνομά τῆς, τὸ ὁποῖον ματαίως Τούρκοι ἠθέλησαν νὰ ἀντικαταστήσωσι διὰ τοῦ Πηγνεῖοῦ ὅπερ μόνον εἰς τοὺς καταλόγους των ἐγγράφων. Ἐκτὸς τῆς πρώτης ὀνομασίας τῆς, ἥτις ὑπερίσχυε, ἐκδοτοὶ νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ και ἐκ τῶν ἀρχαίων τῶν Ῥωμαίων και τῶν νομισμάτων τῆς, ἄτινα φέρουσι τὸ ἐπιθέτημα τοῦ Διὸς, και τοὺς σφριγγόντας τῆς Θεσσαλίας τῆς λητας, εἰς τὴν θεάν τοῦ Ὀλύμπου, τῆς Ὀσσης και τῆς μεγαλοπρεποῦς Πηγνεῖοῦ.

Διαπερῶν τις τὸν ποταμὸν τούτου κάτωθεν τοῦ Κουτσόχωριου, ἐπαναθλίπει τὴν γῆν, τὴν ὁποῖαν οἱ μετρητικοὶ περιέγραψαν, οἱ δὲ ποιηταὶ ἐξύμνησαν. Πηλασσιγῶτις περιζώνει γραμμὴν καλλιεργημένων ἰσχυρῶν, οἵτινες διακόπτουν τὸν ῥοὺν τοῦ παλαίου και ἐκπλείστους χιμαῖβρους γέμοντος Ἀπίδανου (2), περὶ ἡμερῶν τῆς νέας τοποθεσίας, ὁ ὁδοιπὸρος διακρίνει τοὺς χαρακτῆρας τῆς μυθωδοῦς ταύτης κοιλάδος. Πάλιν τὰ βλάσματα του ἐπανέρχονται εἰς τὸν Πηγνεῖον, τὸν εἰρηνοποιῶντα μεταξὺ τῶν ἰτεῶν και πλατάνων, μέχρι τῶν πρὸς τῆς στεῖων τῆς Λαρίσσης. Ἄλλ' οὕτως δὲν εἶναι πλέον μνηστικῶν γυμνασίων, τῶν γαδῶν τῶν ἵπποδρομιῶν ἐκ τῶν ἡμερῶν τῆς ταυρομαχίας (3) και ἔπου ἐξέλυσε ἐκ τῆς τῆς ὑδατὰ του (4). Ἡγεμῶν μὲν διαμένει πάντοτε ἄλλ' ἡγεμῶν χώρας ἐρημωθείσης· εἰσδύει διὰ τῶν βορωδῶν ῥυμῶν εἰς τὴν πόλιν και ὡσεὶ βιαζόμενος ἐξέλεθη ταύτης, εἰσέρχεται εἰς τὰ Τέμπη, ἐκεῖ ὑδατὰ ἤνοιξαν διέξοδον.

Ἡ Λάρισσα, γυμνωθεῖσα τῶν πομπῶν και τῶν ἡμερῶν τῆς, ὑπερήφανος ὅμως διότι κέκτηται τὸν τίτλον τοῦ Ἱπποκράτους, τοῦ τελευταῖαντος παρὰ τὴν Τρίτην και τὸ λίκνον τοῦ Ἀσκληπιοῦ (5), ἐδέχθη τὰ δῶρα

(1) Τίτος Λίβιος, βιβλ. XXXI. κ. 48 Στ. βιβλ. IX. σ. 440.

(2) . . . Ἀπίδαρος τε μέγας και διὺς Ἐνριπύκων ἄμφω συμφορέστες ἀπόπροσθεν εἰς ἐν ἰσχυρῶν Ἀργοναυτ. I V. 39, 39.

. Irrequietus Enipeus, Apidanusque renex, lenisque Amphrysos et Α.

Ὁβιδ. Μεταμορφ. βιβλ. I. 2. 580.

(3) Πλλρ. βιβ. VIII, κ. 45. Suet. in Claud. κ. 46.

(4) Ὁ Τίτος Λίβιος τῷ ἀποθίδει τὸν τίτλον nobilis civitas βιβλ. XXXI, κ. 46. και ὁ δὲ

τὸν τοῦ egregium oppidum.

(5) Ὁ Ἱπποκράτης γεννηθεὶς εἰς Κῶν, διατρέφας εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Περδίκκα βασιλεῖ τῆς Μακεδονίας, ἀπέθανεν ἐτῶν 104 και ἐνετάφη ἐν τῇ πόλει τῆς Λάρισσαν τῆς Θεσσαλίας. Στρεβ. βιβλ. V. Κῶ. Σουιδ. V. Ἱπποκράτης. — Tzetz. βιβλ. VIII. κ. 115.